

KH/153/2024

Valtuustoaloite: Investoinnit haltuun

Valtuutetut Terhi Vesala ja Eija-Liisa Dahlberg ym. jättivät seuraavan valtuustoaloitteen:

”Miksi investointiprosessiin tarvitaan muutoksia?”

- **Valtuustolle ei tule riittävästi tietoa investoinnin sisällöstä päätöksenteon pohjaksi**, valtuusto joutuu päättämään investointiohjelmasta tuntematta sisältöä, laatutasoa ja tarkoituksenmukaisesti tehtyä kustannusarviota
- Investointiprosessissa hankkeen eri vaiheissa **päätöksenteon edellytykset eivät täyty**
- **Investointihankkeen sitovuustasoa ei ole määritetty**, budjetoitu kustannus perustuu tarve- ja hankeselvityksen lukuihin (esim. arvioituja neliöhintoja), kustannusarviot eivät perustu riittävän tarkkaan suunnitelmaan (suunnitelmat ja työselitykset), investointivarausta ei tarkenneta, kun suunnittelu on valmis tai urakka kilpailutettu
- **Talousarviokirjassa edellytetään, että ”rakennusinvestointien sitovuuden taso on hanketaso”**. Tätä on noudatettava jatkossa paremmin.
- **Yllätykset budjetoituun tavallisia**, sisällön laajuutta muutetaan toteutusvuoden aikana, valtuustolle voi tulla useita lisämäärärahoja jo käytettyjen lisämäärärahojen muodossa. Kustannusten ylitys voi vaikuttaa myös pidemmän aikavälin investointiohjelmaan.
- **Valtuustolle ei raportoida hankkeen etenemisestä** riittävän hyvin, muutokset ja poikkeamat tulisi raportoida jokaiseen valtuustoon (varoitusta hankkeen kustannussitovuuteen), hankkeen kustannukset 4 kertaa vuodessa (kvartaaliraportti)
- Investoinnin kokonaisrahoitus tulisi olla kaikissa ohjelmissa ja raporteissa esillä sekä jako eri vuosille, vuoden lopussa raportoitava sille vuodelle budjetoituun summaan verrattava toteuma (kuinka meni vuosi ja vaikutukset kokonaisuutena)
- Hankeseuranta ei toimi, on mahdotonta arvioida, mitä päätetyllä hankintasummalla saadaan, tavoitetoteuma
- Pilaantuneet maat ovat aina yllätyksiä, pitäisi olla jo ennen toteutusvuotta arvio kohteiden maaperästä ja joku varaus niille
- Hankkeen lopussa tehtävä hankkeen jälkilaskelma, jotta voidaan oppia

Esimerkki Kesäteatteri:

- Talousarvio 2021 ”kustannusarvio 400 000 e”, toteutui ilmeisesti noin 10 000 e
  - Talousarvio 2022 ”kokonaiskustannusarvio 550 000 e”, muutettu ta 850 000 e, toteutui 1 010 000 e
-

- Talousarvio 2023 ”kokonaiskustannusarvio 150 000 e”, toteutui 390 000 e
- Toteumaa ei ole raportoitu kokonaisuutena valtuustolle, ilmeisesti noin 1 410 000 euroa????
- Lisäksi kaupunginhallituksen varoista on 2023 käytetty AV-äänitekniikkaan 16 300 e ja AV-nostilaitteisiin 95 150 e
- KOKONAISUUTENA on käytetty 1 521 450 e

Valtuusto joutuu päättämään investoinneista liian varhaisessa vaiheessa, jolloin investoinnin sisältö, laatu tai investoinnista syntyvät kustannukset eivät ole tiedossa.

- Kokko, varaus 700 000 e tälle vuodelle, kaava ei valmis, hankesuunnitelma vasta valmistuu, suunnittelu aluillaan, vaatimustaso asuntomessujen takia normaalia suurempi
- Jokikylä, varaus yli 1 500 000 e tälle vuodelle, suunnittelu kesken
- Itäinen koulu, varaus 4 800 000 e, hankintasuunnitelma 40% valmius lokakuussa 2023, kilpailullinen neuvottelumenettely konsultti hankittu 2023 lopulla, kaavamuutos?, suunnitelmia ei ole

Hankkeiden varaus yhteensä 7 me, onko edellytykset kunnossa?

Usein vedotaan siihen, ettei julkisella puolella voi toimia kuten yrityspuolella. Julkisen puolen investoinneissa käytetään veronmaksajien rahaa – yritykset omaa rahaa. Siksi julkisen puolen rahankäytössä on tunnettava entistä suurempaa vastuullisuutta. Siksi rahan käyttöön tulee saada enemmän tavoitteellisuutta ja tarkkuutta.

Investointiprosessi

Nykytilassa valtuusto saa hyvin marginaalisesti tietoa hankkeen etenemisestä. Poikkeamat tulevat yleensä lisämäärärahaopyynnöillä, joihin on käytännössä pakko suostua.

Tavoitetilassa valtuustolle tuodaan investoinnit talousarviokäsittelyyn vaiheessa, jolloin kustannusarvio on luotettava. Valtuustolle raportoidaan keskeisten hankkeiden etenemisestä ja kustannustoteumasta.

Raportointi valtuustolle, tavoitetila:

- Hankkeen nimi
  - Kokonaiskustannusarvio hankkeelle (vaikka toteutuisi useana vuonna)
    - o käytetty ed. vuotena/vuosina
  - Kustannusarvio toteutusvuosi
  - Toteutustapa (omajohtoinen/kilpailutus)
  - Toteuma kvartaaleittain
  - Tieto poikkeamista, muutoksista ja lisätöistä tiedoksi valtuustolle mahdollisimman pian
-

- Hankkeen loppuunsaattamiseen tarvittavat eurot vuoden lopussa
- Valtuuston hyväksymä kokonaisbudjetti ja mahdollinen jako eri vuosille yli vuoden kestävässä hankkeissa
- Seuranta kvartaaleittain
  - o Toteuma euroina vuositasolla suunniteltuun verrattuna
  - o Ennusteet mahdollisista muutoksista, lisätoista tai poikkeamista tiedoksi valtuustolle ja arvio vaikutuksista kokonaisbudjettiin
  - o Merkittävät sisältö- tai kustannusmuutokset tuodaan valtuuston käsittelyyn kuukausittain

ALOITE:

- investointiprosessia tulee kehittää
  - o suunnitelmallisuutta, toteutusedellytysten varmistamista ja toiminnan oikea-aikaisuutta tulee parantaa
  - o hankkeiden seuranta ja raportointia tulee kehittää
  - o yhteistyötä kaavoituksen, suunnittelun ja toteutuksen välillä tulee kehittää
- rahan käyttöön tulee saada enemmän tavoitteellisuutta ja tarkkuutta
- valtuustolle enemmän tietoa hankkeen kaikista vaiheista”

Puheenjohtajan ehdotuksesta aloite päätettiin lähettää kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Valtuustoaloite on LIITTEENÄ. (ei verkkojulkinen)
